

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Cap. II. De irreligiositate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

servationib⁹, ut gregem suum à lupis, vel scabies, vel aliis in commodis, tueantur. 2. Fabri ferrarii qui circa equos sanandos utuntur verbis, vel ex psalmis, vel ex oratione Dominica desumptis. 3. Rustici, qui ad sananda pecora inanibus & superstitiosis observationibus utuntur, vel recurrunt, ad peritos taliū artium. 4. Vetulæ, quæ circa mulieres laborantes in partu vel ex matrice, vanas & superstitiosas adhibent orationes. 5. Milites, qui deferunt secum sacra nomina, vel orationes, ad certitudinē, quod in bello vel duello non sint vulnerandi, nunquam aqua, igni, vel subita morte perituri.

CAPUT. II.

De Irreligiositate, ejusque speciebus.

Irreligio, quæ religioni opponitur per defectum, vel tendit directè ad irreverentiam Dei, & est Tentatio Dei, aut perjurium; vel tantum tendit ad irreverentiam rerum sacrarum, & est Sacrilegium, aut Simonia. De Perjurio, in secundo præcept. de reliquis hinc.

DUBIUM I.

Quid sit tentatio Dei?

Resp. Tentatio Dei, est dictum vel factum, quo quis explorat num Deus sit potens, sapiens, misericors, aut aliquam aliam perfectionem habeat, *S. Thom. 2. 2. q. 92. a. 1. Sanch. &c.* Ea est duplex, scilicet vel formalis, quando quis expressè dubitans de aliqua Dei perfectione, eam experiri cupit, ut si quis petat miraculum, quo patefiat fidem Catholicam esse veram; vel det se præci-

ricors,

pittem ex turri, ut experiatur an Deus sit misericors, eum eripiendo à læsione: vel est implicita & Interpretativa, quando quis, etsi expresse non intendat Deum tentare, id tamen petit vel agit, quod suapte natura eò referri videtur; ut si quis se committat periculo, à quo vel nullo modo, vel vix possit eripi nisi miraculosè; vel si media naturalia omittat, sperans à solo Deo effectum, v. g. in morbo periculoso respuens medicinam, petensque ac sperans à Deo temerè sanitatem *Nau. c. 11. Less. n. 4.* Item si sine necessitate & causa rudis absque præparatione velit concionari, sperans à Deo sibi suggerendos conceptus, *Suar. Sanch. Less. La. l. 4. t. 10. c. 5.* Unde resolves.

I. Tentatio Dei Formalis est peccatum ex genere suo mortale, in quacunque etiam materia, Ratio, quia includit dubitationem de perfectionibus Dei, quæ in gravem Dei contemptum redundat, vel magnam irreverentiam, curiosius agendo cum Deo quasi cum ludione. *Less. l. 2. c. 45. d. 1. Sanch. l. 2. c. 34. Suar. & ceteri com.*

II. Interpretativa tentatio cui dubitatio illa deest, plerumq; est tantum peccatum veniale, ob imperfectionem actus, ignorantiam, inconsiderationem, vel parvitatem periculi. Imò sæpè nullum est peccatum, quando scilicet justa causa subest, v. g. Dei instinctus, necessitas, vel pia utilitas. *Suar. Tol. Cajet. S. Thom. 2. 2. q. 9.*

III. Si quis in puteum se conjiciat, ad declarandam Dei erga se providentiam, aut supra prunas ambulat, ad innocentiam ostendendam, est interpretativa

tativa tentatio Dei. Uti etiam sunt eæ probationes, quæ fiunt per ferrum candens, aquam ferventem vel frigidam, &c. de quibus *v. Binsfeld. & Delrio l. 4. disq.* Licet enim Deus aliquando tales purgationes miraculosè probarit, id contingit, vel quia Deo inspirante factæ sunt, vel quia innocentes ad eas compulsi sunt liberati. *Ban. d. 3. q. 9. p. 1.*

DUBIUM II.

Quid, & quotuplex sit Sacrilegium?

Resp. Sacrilegium, est violatio rei sacræ, hoc est, dicatæ cultui divino; & peccatum mortale ex genere suo, si opus specialiter repugnet cum rei sanctitate; nõ verò, si generaliter tantũ repugnet, quomodo omnia peccata mortalia generaliter repugnât sanctitati, v. g. templi, ita ut ibi cū veniali peccato committantur. Est autem Sacrilegium triplex: Personale, quo persona; Locale, quo locus; & Reale, quo res aliæ violantur. *S. Thom. 2. 2. q. 99. a. 3. & ceteri Theologi.* Unde resolves,

I. Personale sacrilegium est percussio Clerici, pertractio ejusdem ad iudicium sæculare; item luxuriosa violatio personæ Deo per votũ castitatis sacratæ de qua *v. infrat. 4. c. 2. de 6. prac. dub. 2.*

II. Locale sacrilegium est omnis actus, quo Ecclesia polluitur ut est v. g. occisio hominis, effusio humani sanguinis, vel seminis, illicita & notoria, sepultura excommunicati, vel non baptizati; item si actus quidam profani fiant in Ecclesia, & repugnâtes, ejus immutati; ut si negotiationes, illiciti concubitus, & spurcities seditiones, concilia sæcularia, stabulationes equorum, incendia effra-

effractiones, spoliationes. Item si materia rei sacrae vel Ecclesiae, directè ad profanos usus convertatur: si reus ex Ecclesia velut asylo extrahatur, (nisi tamè sit latro publicus, vel nocturnus populator agrorum, vel enorme maleficio fiducia asyli istic commiserit.) Denique, si furto auferantur res Ecclesiae, aut ibi depositae. *Laym. c. 7. Bon. q. 6.* Si verò res ablata fuerit per accidens tantum in Ecclesia, v. g. crumena viri divitis, probabiliter non committi sacrilegium, docet *Dian p. 1. t. 7. R. 27. ex Fagund. & sex aliis, contra Suar. Laym. & c.*

III. Reale sacrilegium est indigna tractatio & administratio Sacramentorum; ut si ministrentur, vel suscipiantur cum peccato mortali. Item profanatio vasorum & instrumentorum sacrorum. v. g. si quis calice utatur in convivio; ornamenta altarium vel Sacerdotum ad usus profanos applicet: intellige de iis, quae consecrari, vel saltem benedici solent: nam ad nuptias, vel communem usum adhibere tapetes, candelabra, pelvim, imò & manutergium, & cetera, quae mediè serviunt ministerio sacro, non esse peccatum, docet *Tambur. expedit. sacrif. l. 1. cap. 2.* nisi fiat ex aliquo contemptu saltem implicito, ut si semper, & indifferenter sic utaris supradictis. Atque idem affirmat de candelis, ramis, aqua, incenso, & similibus benedictis: quòd in modicis istis benedictionibus nò agatur cū tãto rigore ab Ecclesia, ut patet in pane, ligno, carbonibus, &c. benedictis. *v. l. c. §. 3.* Item violatio, vel indigna tractatio sacrarum imaginũ & reliquiarum. Item abusus Scripturae sacrae, v. g. ad stabiliedas haereses, vel res turpes.

F pes.

pes. Item raptura bonorum Ecclesiæ, suppressio
priorum legatorum, vel iurium Ecclesiæ defraus-
datio, &c. *v. Fill. tr. 24. cap. 9. Regim. lib. 19. n. 57.*
Suar.

IV. Peccatur etiam Sacrilegio peccato omni-
sionis, v. gr. si quæ ad sacrificium spectant, ut cor-
poralia & similia, sint valdè immunda. *Bon.*
Euch.

V. In confessione exprimenda est species & ma-
teria sacrilegii. Ratio prioris, quia sæpè diversam
malitiam habet; v. g. percussio Sacerdotis, & for-
nicatio cum eodem. Ratio posterioris, quia et-
iam aliquando auget, & addit malitiam; v. g. si sit
contra Eucharistiam, addit secundùm *Gordanus*
communi violationi rei sacræ aliud peccatum
contra latrariam. Attingere autem nuda manu ca-
lices, patenas, aras, agnos cereos, &c. chrismate
delibuta, non licet sceminis & laicis. Citra con-
temptum tamen non est mortale, si vacua sint, &
si causa subsit, nec veniale. *Suar. Tambur. l. c. §. 1.*
ne causa autem, veniale esse docet, *Suar. Cón. Ep.*
communiter: licet *Tamb. l. c. ex Sa. &c.* contrarium
censeat probabile: uti & si corporalia, vel purifi-
catoria laventur ab iisdem. *v. §. 2.* Cætera au-
tem, quæ Eucharistiam immediatè non contan-
gunt, nec chrismate unguuntur, ut mappas, vestes
Sacerdotales, immediatè contingere omnibus
licet, *Suar. Laym. Tamb. l. c.* ubi ex *Palao, &c.* idem
concedit de reliquiis: sic ut etiam, ut easdè rhe-
clusas penes se habeant, vel laici in publicis
processionibus gestent. Idem docet cum *Laym.*
de pixide sive ciborio, & Lunula benedictis, quæ

do fa
de ce
post
etian

R
tual
a. i. l.
men
tract
sive
mon
vel e
quia
dini
quis
gat.
stur
cap.
sit n
patr
3. spi
tura
lis, u
ter,
mer

do sacram Eucharistiam non continuerunt. Item de corporalibus, pallis & purificatoriis, quando post sacrum usum lota sunt, ex Laym & Bon. imò etiam ante lotionem, Laym. Tamb. l. c.

DUBIUM III.

De Simonia.

ARTICULUS I.

Quid sit, & quatuorplex?

Resp. Simonia, est studiosa voluntas emendi, aut vendendi pretio temporali aliquid spirituale, vel spirituali annexum. *D. Thom. 2. 2. q. 100. a. 1. Laym. l. 1. tr. 10. c. 8. & c.* Dicitur 1. voluntas emendi, & c. quibus verbis intelligitur quivis contractus onerosus, sive venditionis, sive locationis, sive permutationis; aut renunciationis; quia simonia non consistit sine pactione aliqua tacita, vel expressa, & obligatione ex pacto. Quod addo, quia obligatio naturalis quæcunque, ut gratitudinis, sive anctoralis, non sufficit; v. g. quando quis sperat vel intendit tantum, non tamen obligat. *Sa V. Simonia.* Ratio, quia non facit contractum. *vid. Bonac. de Simon. a. 1. q. 6. p. 1. Less. lib. 2. cap. 35. d. 20.* Dicitur 2. pretio temporali, sive illud sit muneris, sive linguæ, ut est laus, vituperium, patrocinium, sive obsequii, & famulatus. Dicitur 3. spirituale, quo nomine intelligitur res supernaturalis ad salutem ordinata, sive sit formaliter talis, ut gratia & dona Spiritus Sancti, sive causaliter, ut sunt Sacramenta, concilio, preces, & sacramentalia; sive sit effectus & usus potestatis super-

naturalis, ut est consecratio, absolutio, dispensatio, benedictio, excommunicatio, electio, praesentatio, confirmatio, collatio beneficii, aliiq; actus jurisdictionis Ecclesiasticae. Dicitur 4. *spiritualium annexum*, ad comprehendendum ea, quae non sunt per se spiritualia, sed ad ea ordinantur, iisque sunt annexa; sive antecedenter, ut jus patronatus respectu beneficii; vasa, & vestes sacrae respectu Sacramentorum: sive concomitanter, ut labor in administratione Sacramentorum, juxta sensum infra dicendum: sive consequenter, ut reditus beneficiorum, qui dantur propter officium spirituale. Unde patet, malitiam simoniae consistere in irreverentia, quae committitur, dum res spirituales instar temporalium pretio aestimantur, & contractibus subjiciuntur: atque esse peccatum mortale ex genere suo, nec veniale fieri posse ex materia levitate: quia nullum donum gratiae, licet parvum, potest vendi sine gravi irreverentia, tum ipsiusmet doni, tum etiam Dei. Potest tamen esse veniale ob actus imperfectionem, & ignorantiam. *Suar. tom. 3. de rel. l. 4. c. 36. Azor. Fill. Lay. l. c. Lay. l. 2. c. 35. d. 1.*

Resp. II. Simonia est triplex: *Prima* dicitur Materialis, cum exterius vel nihil datur temporale, (& dicitur pure mentalis,) vel cum aliquid datur, & dicitur mixte mentalis, cum intentione obligandi ad reddendum spirituale sine ullo pacto externo. *Secunda* dicitur Conventionalis, quae ad ipsum pactum exterius procedit sine reali executione, diciturque Pura, si sistat in mutua conventionem. Mixta autem, si de reali & conventionali aliquid

parti
com
fiden
sibi
tam
qua
l. c. d.
2. S.
est qu
stiam
hum
nem.
nefic
est,
ctus.
dinat
Adve
nia a
um. 4
da pe
Pern
serva
su pe
&c. si
acce
spon
dent.
sura,
cipit
salar
7. E
nem,

par.

participet, ut v.g. si ex altera tantum parte realiter compleatur. Atque huc reducitur Simonia Confidentiae, cum quis alteri dat beneficium, ut illud sibi vel alteri resignet, vel cum onere dandi certam partem fructuum. Tertia dicitur Realis, quae scilicet utrimque realiter compleatur. v. Less. l. c. d. 6.

2. Simonia dividitur in eam, quae est juris *livini*, estque prohibita propter malitiam suam, v.g. hostiam consecratam vendere; & eam, quae est juris *humani*, estque mala tantum propter prohibitionem. Et sic ab Ecclesia prohibetur, 1. Venditio beneficiorum, secundum id, quod in ipsis temporale est, scilicet quoad jus praecisum percipiendi fructus. 2. Venditio officiorum extrinsecè tantum ordinatorum ad res sacras, v.g. Sacristae, Oeconomi, Advocati Ecclesiae, Thesaurarii. 3. Oblatio pecuniae alicui facta, ut suadeat alteri, ut det beneficium. 4. Pactio de resignando beneficio, vel solvenda pensione, si alter beneficium tibi impetret. 5. Permutatio, & resignatio beneficiorum: item reservatio pensionis ex beneficio resignato: & in casu permutationis beneficiorum, aequatio fructuum, &c. si absque superioris autoritate fiant: quae si accedat, licita erunt. 6. Acceptio muneris, etiam spontè oblato, pro examine ad Parochiam, ex Trident. s. 14. cap. 18. pro collatione ordinum, pro tonsura, literis dimissoriis, ex Trident. s. 21. cap. 10. Excipitur tamen decima pars aurei pro Notario, si salarium non habet, & consuetudo permittat. 7. Exactio pecuniae pro admissione ad religionem, non pro statu tantum, is enim spiritualis est,

ideoque jure divino invendibilis ; sed etiam pro onere sustentationis : nisi monasterii tenuitas vel consuetudo contraria excuset, v. *Laym. ult. Aon d. q. 1. & 2. Less. Azor. 3. p. l. 12. c. 14.* dictis resolves.

I. Simonia est, concionari, catechizare, Missam facere pro pretio, nisi excusetur ratione laboris non intrinseci (is enim sacer est, & inæstimabilis, scilicet vel ipsa actio sacra, vel in ea intrinsecus inclusus) sed extrinseci non annexi rei spirituales ut pro labore itineris, vel cantus in Missa, vel ratione alterius incommodi pretio æstimabilis. Ratio, quia illæ actiones ex natura sua ordinantur ad aliquid supernaturale & ad salutem, non autem ad aliquid temporale, sicut doctio quæcunque etiam Theologia, quæ pretio æstimabilis est. *Bon. l. c. & Suar. Fill. & c. v. infral. 6. t. 3. c. 4. Laym. l. i. §. 4.*

II. Item Simonia est, dare vel accipere pretium pro absolutione à peccatis, censuris, pro dispensatione in voto, juramento, impedimento matrimonii, irregularitate, &c. potest tamen in his aliquid exigi per modum mulctæ ad causam piam applicandæ, *Laym. l. c. n. 10.*

III. Non est simonia, dare aliquid ad redimendam vexam à negante Sacramenta in necessitate. *Suar. Less. Laym.* vel ab inique impediente electionem, vel possessionem beneficii, ad quod jus in re habes. Quod addo, quia si nondum habes jus in re, etsi possis redimere vexam ab eo, qui tantum potest obesse, non tamen ab eo, qui & prodesse & obesse potest. Ratio est, quia non datur tanquam

quam pretium æquivalens rei spirituali, sed ut alter ad officium ritè præstandum inducatur. Nec similiter simonia est, dare stipendium ad sustentationem Clerici etiam divitis, promissis, concionibus, aut de eò etiam pacifici. Ratio, quia non datur tanquam pretium spiritualis officii, sed personæ in alterius gratiam occupatæ: nec pro operatione spirituali, ut spiritualis est, sed ut in alterius gratiam suscepta, proindeq; non est eleemosyna, sed debitum iustitiæ. *Suar, Laym, lib. 4. tr. 10. cap. ult. &c. contra Rich, splv. &c.*

IV. Non est simonia, reddere vel redimere pensionem merè temporalem: quia non fundatur in titulo spirituali: nec refertur in functionem spirituales. Dixi, *temporalem*, quia spiritualis, quæ datur v.g. concionatori, vel coadjutori Episcopi propter officium Ecclesiasticum, in eo que fundatur, nec differt à beneficio, nisi quod non sit perpetua, vendi nequit: mixta verò, ut v.g. quæ datur Parocho seni, vel Clerico pauperi ad sustentationem, non quidem vendi potest, redimi tamen potest, modò obligatio recitandi officium B. V. imposita non extinguatur. Quod intellige, si in loco ubi sit venditio, Bulla sit recepta. Ratio, quia quæ pensionem redimit, non emit jus spirituale, sed extinguit onus temporale solvendi certam summam pecuniæ, *Less. c. 35. d. 21. Suar, c. 26. n. 3. Laym. l. c. n. 46.*

V. Non est simonia juris divini, (etsi quandoque juris humani esse possit) spirituale cum spirituali permutare, v.g. beneficium pro beneficio, reliquias cum reliquiis, &c. vel dare temporale

pro temporali, ut si calicem, vel agnos Dei præci-
 se ratione materiæ vendas: vel dare temporale pro
 spirituali, per modum doni gratuiti: etiam cū spe
 vel intentione excitandi ad remunerationem do-
 ni spiritualis, vel contra. Ratio, quia gratitudo non
 respicit pretium, sed beneficium: nec solvit debi-
 tum iustitiæ, sed antidotalis: quo non excluditur
 quin gratis detur. Rectè tamen monet *Suarez*, hu-
 jusmodi dona, ob præsumptionem valde cavē-
 da. Item, donare, promittere, vel legare tempo-
 rale quippiam, sub conditione operis spiritualis
 præstandi, modò non fiat per modum retributio-
 nis, seu commutationis: ut v.g. si parens filio pro-
 mittat munus, si Sacramenta frequentet. Ratio
 quia hinc non intervenit contractus onerosus, sed
 sinitur vel in liberali donatione, vel donatione
 sub tali conditione & modo, *Suar. lib. 4. c. 4. Lay.*
l. c. n. 8.

ARTICULUS II.

Quid sit pœna simonia?

Resp. I. Sola simonia Confidentia, & Realis, in
 Ordine, beneficio Ecclesiastico, & religionis in-
 gressu, pœnas juris ipso facto inducit: licet ob in-
 gressum religionis rarò incurratur, ut dictum, vel
 ob tenuitatem monasterii, vel contrariam con-
 suetudinem receptam. *Suar. c. 56 & 57. Less. d. 23.*
Lay. l. c. 5. 7.

Resp. II. Ob simoniacam collationem & susce-
 ptionem Ordinum, etiam primæ tonsuræ, incur-
 ritur excommunicatio, & suspensio Papalis. *Less.*
d. 24. Lay. l. c.

v. 45. Inn. XI.

Resp.

Resp. III. Ob simoniam Realem in beneficio Ecclesiastico, incurritur 1. Excommunicatio Papalis. 2. Irrita est electio, presentatio, confirmatio, & institutio. Unde talis non facit fructus suos: idque etiam licet à tertia persona taliter provifus id ignoraverit: nisi tamen contradixerit, vel nisi à tertio data fuerit pecunia per fraudem, ut redderetur inhabilis; vel nisi bona fide possederit beneficium per triennium, *Less. l. 2 c. 35. d. 31. Laym. l. 4. t. 10. c. ult. Bon. d. 1. q. 7. pag. 2. num. 20. ex Gomez, Garzia, &c. 3.* Efficitur inhabilis ad idem beneficium, etiam per dispensationem Episcopi obtinendum: aliis tamen beneficiis jure ipso non privat, nec ad talia obtinenda fit inhabilis ante sententiam judicis, *Suar. c. 57. n. 47.*

Resp. IV. Simonia Confidentiae completa dato & accepto beneficio, licet accipiens promissionem vicissim non impleverit, inducit 1. excommunicationem, Papalem utriq; parti contrahenti. 2. Annulat resignationem & collationem beneficii, in quo est commissa; & inhabilitat ad idem postea obtinendum. 3. Privat omnibus beneficiis & pensionibus antè obtentis; non tamen ante sententiam latam. 4. Beneficia sic collata soli Pontifici reservantur, *Less. c. 35. d. 26. Suar. c. 43. Lay. n. 76.*

ARTICULUS III.

An, & cui restituendum, quod simoniacè acceptum?

Resp. Nihil spirituale simoniacè acceptum, præter beneficiū, (sub quo continetur pensio, se-

F 5

cus-

eundem *Bon.* negante *Lessio*) est restituendum. Ratio, quia cætera vel restitui non possunt, ut Sacramenta; vel non sunt restituenda ante sententiam, cum *Canones* aliud non statuerint, et *Lessio* in 68. *Suar. Fill. &c.* contra *Azor. & Laym. Bon. dis. 1. q. 7. p. 3. diss. 2.* Dixi, præter beneficium, quia hoc retineri non potest, etiam ante *Judicis* sententiam; ut patet, tum ex *Cap. Si quis neque*, *quæst. 1. tum ex 2. extrav. Cum detestabile, de Simonia, v. Bon. l. c.* Ubi addit, etiam fructus perceptos esse restituendos; tum quia nullo justo titulo possunt retineri, cum adeptio beneficii simoniacæ, sit ipso facto irrita: tum quia sic expressè habetur in *extr. Cum detestabile, de simonia, v. D. Thom. 2. 2. q. 100. a. 6. Navar. l. 5. Conf. 62. Lessio, c. 35. dub. 31.*

Resp. II. Pretium acceptum pro beneficio, collatione Ordinum, Sacramentorum, & Sacramentalium, si notabiliter excedat id, quod pro sustentatione exigere poterat; item pro admissione ad Religionem, jure positivo restituendum est. Hoc tamen posterius non nisi post latam sententiam, si admissus in monasterium, maneat: quia plerumque ratione alimentorum retineri potest, modo in communem usum convertatur. *v. Bon. l. c. Lessio, l. c. cap. 35. d. 30.*

Resp. III. Acceptum pro beneficio aliave re spirituali, non secuta collatione, jure naturæ restituendum est ei, à quo est acceptum: quia deest titulus retinendi, cum non præstetur id, pro quo est datum. Si verò res tradita sit, simonia utrim-

que
Ecc
pun

P
sim
do

R
con
fa,
qu
qu
ter
ne
q. 1
r. 1

m
vi
fa
au
m

que

que completa, probabilius est restituendum esse Ecclesiæ, & non dantis, quia Ecclesia utrumque punire intendit. v. *Less Lay hic l. c. §. 9.*

TRACTATUS II.

De secundo præcepto Decalogi.

PROHIBET hoc præceptum omnem inordinatam usurpationem nominis Dei, qualis potissimum fit blasphemando, temerè jurando, vovendo & non servando: de quibus hic agendum.

CAPUT I.

Quid, & quotuplex Blasphemia?

RESP. Blasphemia directè opposita laudi Dei, est verbum maledictionis, vel convicii, seu contumeliæ in Deum, sive id fiat attribuendo falsa, sive negando vera, sive tribuendo creaturis; quæ ipsi debentur, sive etiam dicendo vera, sed quæ ad ejus dehonorationem, seu vilipensionem tendant: ut fit per modum ei indignantis, contemnentis, &c. *Ita communiter Doctores. S. Thom. 2. 2. q. 13. Bon. disp. 3. q. 8. Sanch. 2. moral. c. 32. Laym. l. 4. r. 10. c. 6. &c. Unde resolves.*

I. Blasphemat, qui contra Deum infrendens ei, maledicit: item, qui ait se aliquid acturum eo invito: item, qui eum negat, qui seriò jurat per Deos falsos, qui eum vocat Tyrannum, injustum; nolle aut non posse nos juvare, non curare nostra, Dæmonem esse fideliozem, plus posse, non omnia